

ԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

U. S. P. N. 6

1. *Chlorophyll a* (Chl *a*)

100

կանացի համեստութիւնը, իզակական սե-
ռի ի բնէ յատկ սեռական շարքա-
րորքիւններին չարի դեղի դերը քողի
հի, եւ քաւորներին բնական անգամ
անկե օր կը գրգռէ այր մարդկանց սե-
ռականացի եւ սանձարձակութիւն
կոտոր մոգս ի բնէ անհամեստ եւ խի-
զախ սեռական բնաւորութեան եւ կը
սարածէ անհեռութիւն անբարոյականու-
թիւն: Եթէ այժմ առանց քաղա-
քացիական մեղ հաւատար իրա-
ւունքներ ունենալու կը կարողա-
նաք ձեր ի բնէ կանացի համես-
տութիւնը վերածել անամօթու-
թեան եւ պատճառ կը դառնաք
մեծ ծաւալով անառակութեան
տարածութիւն՝ չսանձահարելով
այր-մարդկանց սեռական անհա-
փառութիւնը՝ հազար ինչ անե-
լու էք, եթէ ձեր եւ մեր մէջ՝ ըստ
Քրիստոսի՝ կատարեալ հաւատա-
րութիւն լինի եւ փաղարկացիս...
Գառնելով ըստ ներկայիս, ձեր
աղաղայ գերի վրայ մտածողը չը
սարսափի կարող է... Կարող
է չստել թէ՛ «երբ դուք, կա-
նա՞յք, այժմ ձեր միայն ճիշդական
շանկի համար կը համաձայնուիք
թատրոններէ բնութիւն եւ անառ-
կացի ժողովրդներ, հազար ինչ
անեւել էք ժողովրդներ, երբ ա-
րիական իրազրութիւնը ձեռք-
բիւ մէջ առած՝ աւելի մեծ նկար-
կան շանկի կարող պիտի լինի ձեզ
բերելու...»
Նո՛ւ թէ եւ քիչ կատարածով՝ կա-
սեմ՝ որ դուք ալ մեղ պէս ձեր
սեռական զգացմունքներին ֆրան-
սիական ազատութիւնը կուտաք եւ
անբարոյականութեան կրկնապատ-
կութեան պատճառ կ'դառնաք...
Մինչդեռ ձեր կանացի համեստ-
ութիւնը, որքա՞ն բարութիւն կա-
րող էք անել այժմուս եւ ապա-
գայ ժողովրդներին...
Անբարոյականութիւնը սանձահարող
կանացի, բնական համեստութեան
գիտնաւ կանացի միայն վայել է շու-
տափայլ ունենալ՝ այր-մարդկանց հա-
ւատար՝ փաղարկական իրաւունքներ:
Այս է իմ խորին համոզմունքը...
Բայց դուք, ո՞վ կանայք, ինչ
կանէք թէ՛ դուք այնքան մեղա-
ւոր էք, այդ աններելի յանցանքի
մէջ, որքան ա՛յն այր-մարդիկ,
որոնք ձեզ ռոճկով վարձած են՝
ժողովրդներ թատրոններէ բնու-
րէ անբարոյականացնելու համար:
Իսկ ես ձեզ կը պատասխանեմ, որ
զիստուր մեղաւորները դուք էք,
որովհետեւ դուք միշտ կարող էք
այդ տեսակ ներշնչող անբարոյական
այր-մարդկանց երեսները բնել՝ ան-
ուանելով նոյն ներշնչող անբարո-
յականներ, կրքաւան-քաւորներ
կանացի դուրս առած առատ ռոճիկներ
եւ զեղի կեանք վարելու, ծառա-
յել ո՛չ ի վրաս, այլ յօգուտ հա-
տարակութեանը՝ դո՛ւ լինելով ա-
ւելի փոքր ռոճիկներով եւ աւելի
պարզ ու բարոյական կենցաղավա-
րութիւնով...
Այս տեսակ կանացի քաղաքա-
ցիական կատարեալ հաւատարու-
թիւն այր-մարդկանց հետ պէտք
է այժմ եւեթ տալ, որովհետեւ
նոքա շատ աւելի արժանաւոր են,
քան թէ շատ ու շատ այր-մար-
դիկ...
Թատրոն-կրթարանը եւ՝ այն
կողմանէ ժողովրդներ անբարոյա-
կանացնող է, երբ հեղինակի միտ-
քը գիտար կամ բոլորովին ան-
հասկանալի կը թուայ ներկայաց-
ման ժամանակ: Ո՞վ չգիտէ, որ
կան շատ մարդիկ, որոնք թէ եւ կը

լսեն եւ կը տեսնեն, սակայն իս-
կապէս ո՛չ կը լսեն եւ ո՛չ ալ կը
տեսնեն, չնայելով որ նոքա ա-
կանջներ ալ ունին, աչքեր ալ...
Այսպէս թատրոն-կրթարանը գը-
նացողներին մէջ կան թէ՛ աղայք,
թէ՛ ծերք, թէ՛ պառաւք, թէ՛
աղջիկներ, թէ՛ անգրագէտներ
եւ թէ՛ ուսուցչապետներ: Մէկ
խօսքով, կան ներկայացումը շատ
լաւ հասկացողներ, բաւարար կը-
պով հասկացողներ, վատ եւ ամե-
նալատ հասկացողներ: Դժբախ-
տաբար չհասկացողներին թիւը ա-
մենայն տեղ՝ ահագին է: Այս
չհասկացողներն ալ կը բաժանուին
գրագէտ անհամահասկերի եւ ան-
գրագէտ չափահասներին: Ո՞ւմ
պատահած է տեսնել թատրոնի
մէջ զարգացած ծնողներին հետ
նստած եւ անհամահասկ երկու սե-
ռի պատկանող զաւակներ՝ 10 տա-
րեկանէ մինչեւ 20 տարեկան հա-
տակով: Ո՞ւմ նմանապէս պատա-
հած է տեսնել անգրագէտ կամ
կրթազրկացի ծնողներին հետ
թատրոնի մէջ նստած եւ նոյն ան-
գրագէտ կամ կրթազրկացի եւ-
րոս սեռի զաւակները: Սոքա ա-
մենք կարող են ամեն կատակ-
երգութեան կամ ողբերգութեան
բուն միտքը բնութիւն այնքան, որ
կարողանան բարոյականացնել օգ-
տութիւն, կրթութիւն:
Անգրագէտ կամ կրթազրկացի
10 տարեկանէ մինչեւ 16 տարե-
կան երկու սեռի զաւակները տես-
նելով բնութիւն այնքան եւ կրկնապա-
կանց միմեանց անառակարար
համարները, գրկելը եւ իրար հետ
տարբերակը, անշուշտ կը կարեն
թէ՛ այդ ամենը ո՛չ թէ ծածկաբար,
այլ եւ նախադասական կարելի եւ
պէտք է անել, եւ ես հաւատարմա-
բար, որ եթէ հեղինակի կրթիւն
միտքը այդ տեսակ անփորձներին
եւ ազնունքներին լաւ չմեկնուի, նո-
քա մի եւ նոյն օրը փորձեր կանեն
նոյնպէս գրկախառնութեան, ինչ-
պէս կը գրկախառնութեան այլ եւ
կրկնապառնութեան այլ եւ օ-
րիւրը թատրոնական բեմի վրայ:
Ահա քեզ մի օրինակ անառ-
կութեան, որ այսօր կիսի քո
տանէ, վաղը իմ, միւս օրը նորա:
Եւ այսպէս շարունակութեամբ ինչ-
պէս եւ մեծ ծաւալով կը շարունակ-
ուի մեր կը հասնի մեր գրութիւն-
ը... Կատարեալ գաղղիական
անբարոյականութիւն... Եւ այս
մեծ չարեացի մեծ պատճառներ
մեծ ո՞վ է, ինչ է... Թատ-
րոն-կրթարանի հեղինակը, թատ-
րոնի վարչութիւնը, բոլոր գերա-
սանները եւ անփորձներն ու ան-
գրագէտ չհասկացողներին հասկա-
ցող ծնողները, բարեկամները եւ
ծանօթները:
Թատրոն-կրթարանը որպէս զի
ընդմիջա աղատ լինի թատրոն-ա-
նառականացի լինելէ, պէտք է
թատրոն-կրթարանի հեղինակութիւն-
ները բաժանել երեք գլխաւոր
կարգի.
Ա. - Պատանեկական.
Բ. - Ժողովրդական.
Գ. - Ուսումնաւարտական:
Հեղինակները պարտական են
պատանեկան կեանքին առնաւազ
զանա-կորիչ նկարներ վրայ գրել իրենց
թատրոն-կրթարանի հեղինակութիւն-
ները՝ պատանեկան չեզոք ու հոգեւոր:
Հեղինակը պարտական է իւր աշ-
խատութեան կարծաւոր բովան-
գումը

գաղութիւնը տեսնել գրքի սկզբին եւ
պարտաւորեցնել թատրոնի վար-
չութիւնը՝ նոյնը՝ ներկայացումը առաջ՝
կարգով կամ աւելի կարծաւոր
կերպով պատմել ներկայացման եւ-
կողմերին՝ պատանեկան անհամարող
չեզոք: Այսուհետեւ ձեռնարկել
ներկայացման նոյնպէս վարձու-
լու են եւ ժողովրդական աշխա-
տութիւնները պատրաստելու են իւր-
կայացնելու ժամանակ: Իսկ ու-
սումնաւարտական, այսինքն՝ ժո-
ղովրդացի զարգացած գաղափարի
համար յարմար երկեր հեղինա-
կելու ժամանակ հեղինակը աղատ
է, ինչ նիւթ որ գա կամենայ
կարող է ընտրել եւ նորա վրայ
հիւսել իւր աղաղայ աշխատու-
թիւնը:
Եթէ հնարաւոր է՝ պատանեկա-
նեկի ներկայացումներին թող աղ-
մայն պատանեկանները, ժողովրդ-
ական ներկայացումներին-ժողով-
րդները, ուսումնաւարտներին
ներկայացումներին — զարգացած
գաղափարը, այն ժամանակ վեր-
ջիններին ներկայացումէ առաջ հե-
ղինակութեան բովանդակութեան
կարծաւոր ընթերցումը կամ պատ-
մելը բոլորովին աւելի է: Բայց
եթէ զարգացած այնքան չեզոք
ալ շարունակել իրենց հետ թատ-
րոն տանելը եւ իրենց զաւակները,
այն ժամանակ անշուշտ պէտք է պա-
տարարեցնել քաւորներին, որ
սա մի լաւ ընթերցում կամ պատմող
գերաւանի միջոցաւ կարգով կամ
պատմել տայ կարծաւոր կերպով
ներկայացումէ առաջ հեղինակու-
թեան բովանդակութիւնը, որ
անփորձները, պատանեկան նախապէս
կարողանան հասկանալ զանազան
սեռական անբարոյական երեւոյթներ
խա-
սական կողմը, եւ փոխանակ գոյտ
հետեւելու, իսկուտ տակ ու ար-
համարհել կարողանան, եւ պատ-
րարին նոյնպէս ուրիշներին եւս
պատմելու եւ յորդորելու:
Եթէ թատրոն-կրթարանի հեղի-
նակները բարոյացնող անձինք են,
նոքա կարծ ժամանակուայ մէջ
կարող են թատրոն-կրթարանը ա-
ղատել թատրոն-անառակացի
զաւանգէ: Բաւական է՝ որ նոքա
ընթացութեամբ յորինել կամենան
պատանեկաններին համար ջոկ ու յար-
մար հեղինակութիւններ, հաստ-
րակ ժողովրդի համար ջոկ եւ զար-
գացած գաղափարներին համար:
Նոքա երբ եւ ինչ մտածել են
թատրոն-կրթարանի գեները փա-
կել 12-16 տարեկան աղաներին եւ
աղջիկներին առաջ, երբ ամբողջ
թատրոնի բեմը ծածկուած է իւ-
սամերի գեներին կանայքներով,
որոց գլխաւորապէս նպատակը կը
կայանայ ներկայ եղող առաջ մարդ-
կանց սեռականացնելու գրգռելու,
իսկ եւ մարդկանց սովորեցնելու
գրգռման արհեստը՝ կիսամերկու-
թիւնով եւ ոտքերի խայտառակ ու
խենթ բարձրացումներով...
Եթէ մենք մեր յայտ գնենք
միայն քաւորներին այժմայ վարչու-
թիւններին վրայ, եւ խորին կերպով
համոզուած եմ, որ թատրոն-կրթ-
արանները ոչ մի արեւմտական փո-
փոխութեանց չեն ներառելու եւ կը
մնան միշտ իրեն երկու հակադիր դեր
խաղացող հիմնականութիւններ...
Նոքա կը մնան ժողովրդներին հա-
մար իրեն թէ՛ բարոյականացնող
եւ թէ՛ անբարոյականացնող հիմ-
նարկութիւններ...
Սուտ է հիմնովին, որ կան
թէ՛ թատրոն ժողովրդներին վրայ
միայն բարոյական ազդեցութիւն ունի.
որնա ժողովրդներին վարչ-ու-բար-
քը միայն կողողի, որ նա ժող-
րդներին էթնութիւն-բանական ճաշակը
միայն կը զարգացնէ...
Իսկ եթէ, ընդհանրապէս, նո-
քա շարունակելու են իրենց նիւ-
թական շարժ միայն փոխուել, այն
ժամանակ թատրոն-կրթարանը կը
մնայ իրեն իւր անհատական
կերպով կամ աւելի կարծաւոր
կերպով պատմել ներկայացման եւ-
կողմերին՝ պատանեկան անհամարող
չեզոք: Այսուհետեւ ձեռնարկել
ներկայացման նոյնպէս վարձու-
լու են եւ ժողովրդական աշխա-
տութիւնները պատրաստելու են իւր-
կայացնելու ժամանակ: Իսկ ու-
սումնաւարտական, այսինքն՝ ժո-
ղովրդացի զարգացած գաղափարի
համար յարմար երկեր հեղինա-
կելու ժամանակ հեղինակը աղատ
է, ինչ նիւթ որ գա կամենայ
կարող է ընտրել եւ նորա վրայ
հիւսել իւր աղաղայ աշխատու-
թիւնը:
Եթէ հնարաւոր է՝ պատանեկա-
նեկի ներկայացումներին թող աղ-
մայն պատանեկանները, ժողովրդ-
ական ներկայացումներին-ժողով-
րդները, ուսումնաւարտներին
ներկայացումներին — զարգացած
գաղափարը, այն ժամանակ վեր-
ջիններին ներկայացումէ առաջ հե-
ղինակութեան բովանդակութեան
կարծաւոր ընթերցումը կամ պատ-
մելը բոլորովին աւելի է: Բայց
եթէ զարգացած այնքան չեզոք
ալ շարունակել իրենց հետ թատ-
րոն տանելը եւ իրենց զաւակները,
այն ժամանակ անշուշտ պէտք է պա-
տարարեցնել քաւորներին, որ
սա մի լաւ ընթերցում կամ պատմող
գերաւանի միջոցաւ կարգով կամ
պատմել տայ կարծաւոր կերպով
ներկայացումէ առաջ հեղինակու-
թեան բովանդակութիւնը, որ
անփորձները, պատանեկան նախապէս
կարողանան հասկանալ զանազան
սեռական անբարոյական երեւոյթներ
խա-
սական կողմը, եւ փոխանակ գոյտ
հետեւելու, իսկուտ տակ ու ար-
համարհել կարողանան, եւ պատ-
րարին նոյնպէս ուրիշներին եւս
պատմելու եւ յորդորելու:
Եթէ թատրոն-կրթարանի հեղի-
նակները բարոյացնող անձինք են,
նոքա կարծ ժամանակուայ մէջ
կարող են թատրոն-կրթարանը ա-
ղատել թատրոն-անառակացի
զաւանգէ: Բաւական է՝ որ նոքա
ընթացութեամբ յորինել կամենան
պատանեկաններին համար ջոկ ու յար-
մար հեղինակութիւններ, հաստ-
րակ ժողովրդի համար ջոկ եւ զար-
գացած գաղափարներին համար:
Նոքա երբ եւ ինչ մտածել են
թատրոն-կրթարանի գեները փա-
կել 12-16 տարեկան աղաներին եւ
աղջիկներին առաջ, երբ ամբողջ
թատրոնի բեմը ծածկուած է իւ-
սամերի գեներին կանայքներով,
որոց գլխաւորապէս նպատակը կը
կայանայ ներկայ եղող առաջ մարդ-
կանց սեռականացնելու գրգռելու,
իսկ եւ մարդկանց սովորեցնելու
գրգռման արհեստը՝ կիսամերկու-
թիւնով եւ ոտքերի խայտառակ ու
խենթ բարձրացումներով...
Եթէ մենք մեր յայտ գնենք
միայն քաւորներին այժմայ վարչու-
թիւններին վրայ, եւ խորին կերպով
համոզուած եմ, որ թատրոն-կրթ-
արանները ոչ մի արեւմտական փո-
փոխութեանց չեն ներառելու եւ կը
մնան միշտ իրեն երկու հակադիր դեր
խաղացող հիմնականութիւններ...
Նոքա կը մնան ժողովրդներին հա-
մար իրեն թէ՛ բարոյականացնող
եւ թէ՛ անբարոյականացնող հիմ-
նարկութիւններ...
Սուտ է հիմնովին, որ կան
թէ՛ թատրոն ժողովրդներին վրայ
միայն բարոյական ազդեցութիւն ունի.
որնա ժողովրդներին վարչ-ու-բար-
քը միայն կողողի, որ նա ժող-
րդներին էթնութիւն-բանական ճաշակը
միայն կը զարգացնէ...
Իսկ եթէ, ընդհանրապէս, նո-
քա շարունակելու են իրենց նիւ-
թական շարժ միայն փոխուել, այն
ժամանակ թատրոն-կրթարանը կը
մնայ իրեն իւր անհատական
կերպով կամ աւելի կարծաւոր
կերպով պատմել ներկայացման եւ-
կողմերին՝ պատանեկան անհամարող
չեզոք: Այսուհետեւ ձեռնարկել
ներկայացման նոյնպէս վարձու-
լու են եւ ժողովրդական աշխա-
տութիւնները պատրաստելու են իւր-
կայացնելու ժամանակ: Իսկ ու-
սումնաւարտական, այսինքն՝ ժո-
ղովրդացի զարգացած գաղափարի
համար յարմար երկեր հեղինա-
կելու ժամանակ հեղինակը աղատ
է, ինչ նիւթ որ գա կամենայ
կարող է ընտրել եւ նորա վրայ
հիւսել իւր աղաղայ աշխատու-
թիւնը:

Իսկ եթէ, ընդհանրապէս, նո-
քա շարունակելու են իրենց նիւ-
թական շարժ միայն փոխուել, այն
ժամանակ թատրոն-կրթարանը կը
մնայ իրեն իւր անհատական
կերպով կամ աւելի կարծաւոր
կերպով պատմել ներկայացման եւ-
կողմերին՝ պատանեկան անհամարող
չեզոք: Այսուհետեւ ձեռնարկել
ներկայացման նոյնպէս վարձու-
լու են եւ ժողովրդական աշխա-
տութիւնները պատրաստելու են իւր-
կայացնելու ժամանակ: Իսկ ու-
սումնաւարտական, այսինքն՝ ժո-
ղովրդացի զարգացած գաղափարի
համար յարմար երկեր հեղինա-
կելու ժամանակ հեղինակը աղատ
է, ինչ նիւթ որ գա կամենայ
կարող է ընտրել եւ նորա վրայ
հիւսել իւր աղաղայ աշխատու-
թիւնը:
Եթէ հնարաւոր է՝ պատանեկա-
նեկի ներկայացումներին թող աղ-
մայն պատանեկանները, ժողովրդ-
ական ներկայացումներին-ժողով-
րդները, ուսումնաւարտներին
ներկայացումներին — զարգացած
գաղափարը, այն ժամանակ վեր-
ջիններին ներկայացումէ առաջ հե-
ղինակութեան բովանդակութեան
կարծաւոր ընթերցումը կամ պատ-
մելը բոլորովին աւելի է: Բայց
եթէ զարգացած այնքան չեզոք
ալ շարունակել իրենց հետ թատ-
րոն տանելը եւ իրենց զաւակները,
այն ժամանակ անշուշտ պէտք է պա-
տարարեցնել քաւորներին, որ
սա մի լաւ ընթերցում կամ պատմող
գերաւանի միջոցաւ կարգով կամ
պատմել տայ կարծաւոր կերպով
ներկայացումէ առաջ հեղինակու-
թեան բովանդակութիւնը, որ
անփորձները, պատանեկան նախապէս
կարողանան հասկանալ զանազան
սեռական անբարոյական երեւոյթներ
խա-
սական կողմը, եւ փոխանակ գոյտ
հետեւելու, իսկուտ տակ ու ար-
համարհել կարողանան, եւ պատ-
րարին նոյնպէս ուրիշներին եւս
պատմելու եւ յորդորելու:
Եթէ թատրոն-կրթարանի հեղի-
նակները բարոյացնող անձինք են,
նոքա կարծ ժամանակուայ մէջ
կարող են թատրոն-կրթարանը ա-
ղատել թատրոն-անառակացի
զաւանգէ: Բաւական է՝ որ նոքա
ընթացութեամբ յորինել կամենան
պատանեկաններին համար ջոկ ու յար-
մար հեղինակութիւններ, հաստ-
րակ ժողովրդի համար ջոկ եւ զար-
գացած գաղափարներին համար:
Նոքա երբ եւ ինչ մտածել են
թատրոն-կրթարանի գեները փա-
կել 12-16 տարեկան աղաներին եւ
աղջիկներին առաջ, երբ ամբողջ
թատրոնի բեմը ծածկուած է իւ-
սամերի գեներին կանայքներով,
որոց գլխաւորապէս նպատակը կը
կայանայ ներկայ եղող առաջ մարդ-
կանց սեռականացնելու գրգռելու,
իսկ եւ մարդկանց սովորեցնելու
գրգռման արհեստը՝ կիսամերկու-
թիւնով եւ ոտքերի խայտառակ ու
խենթ բարձրացումներով...
Եթէ մենք մեր յայտ գնենք
միայն քաւորներին այժմայ վարչու-
թիւններին վրայ, եւ խորին կերպով
համոզուած եմ, որ թատրոն-կրթ-
արանները ոչ մի արեւմտական փո-
փոխութեանց չեն ներառելու եւ կը
մնան միշտ իրեն երկու հակադիր դեր
խաղացող հիմնականութիւններ...
Նոքա կը մնան ժողովրդներին հա-
մար իրեն թէ՛ բարոյականացնող
եւ թէ՛ անբարոյականացնող հիմ-
նարկութիւններ...
Սուտ է հիմնովին, որ կան
թէ՛ թատրոն ժողովրդներին վրայ
միայն բարոյական ազդեցութիւն ունի.
որնա ժողովրդներին վարչ-ու-բար-
քը միայն կողողի, որ նա ժող-
րդներին էթնութիւն-բանական ճաշակը
միայն կը զարգացնէ...
Իսկ եթէ, ընդհանրապէս, նո-
քա շարունակելու են իրենց նիւ-
թական շարժ միայն փոխուել, այն
ժամանակ թատրոն-կրթարանը կը
մնայ իրեն իւր անհատական
կերպով կամ աւելի կարծաւոր
կերպով պատմել ներկայացման եւ-
կողմերին՝ պատանեկան անհամարող
չեզոք: Այսուհետեւ ձեռնարկել
ներկայացման նոյնպէս վարձու-
լու են եւ ժողովրդական աշխա-
տութիւնները պատրաստելու են իւր-
կայացնելու ժամանակ: Իսկ ու-
սումնաւարտական, այսինքն՝ ժո-
ղովրդացի զարգացած գաղափարի
համար յարմար երկեր հեղինա-
կելու ժամանակ հեղինակը աղատ
է, ինչ նիւթ որ գա կամենայ
կարող է ընտրել եւ նորա վրայ
հիւսել իւր աղաղայ աշխատու-
թիւնը:

Նա այդ ամենը անհեռաբ-
եւ ունի այժմայ դրութեանը եւ մե-
նոյ ժողովրդներ անբարոյականացնե-
լու...
Ո՞վ կարող է մեղ այս սղարկ-
դրութեանը աղաղակ եւ աղաղակ շու-
տափայլ...
Հոգաւար բարոյագէտ-փիլի-
սոփաները... բարեխնամ ճշ-
րութիւնները եւ ժողովրդների լը-
միտ անդամները ու երկասէրները
նոյնպէս... քանի գեռ ու չէ...
ՍՐԱՊՈՐՏ ԲԱՅՑ. ՍԱՄՈՒԷԼՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարտից վեհ. Ծահլ՝ Երեւ-
անէ անցնելու ատեն՝ Ս. Էմմանուէլ
հանգիստը, եւ անհատական. Երեւ-
թուրքիտ պատուանշան ընծայել
Ս. Հայրապետին:
— Էմմանուէլ Ս. Հայրապետը
լանջախաչ կրելու արածութիւն
տուեք է Աթոհան Տ. Կարապետ
քահանայի վանայ:
— Այս շաբթու կրթական հա-
խարարութեան կողմանէ Պարտի-
արքարանի ծանուցումով է թէ՛
կայսերական հրաման ելած է,
Ղալաթ-Սէրայի վարժարանին
մէջ 10 Հայ ուսանող ընդունելու
համար: Պատրիարքարանը նպա-
տից Թանձաժողովայ եւ Ուսում-
նական Խորհրդայ անդամներին
երկերիւ հոգի ընտրել, որ իրեն
մասնագետով, այդ 10 ուսանող
ները ընտրեն: Մասնագետին ու
ուսնիկայ երեք շաբթիկ պիտի ձեռ-
նարկէ այդ ընտրութեան:
— Այլմասնայ ու չլի-
կայ գիտութիւն քահանայք
երեւելիք: Պատրիարքարանի եւ
պիտակոստանալու վկայակրթութեան
երբ են կաթոլիկոսական փո-
խանորդ Տ. Արքեպիսկոպոս
համար, ի փոխարինութիւն իւր
բաղձաժամանակայ գործունէու-
թեան:
— Էկլէի առաջնորդական հա-
խարդ տեղապահ Տ. Պրիտակիս
վարդապետ Խաչատուրեան՝ անց-
եալ կիրակի մայրաքաղաքս եւ
կաւ:
— Հալէպի առաջնորդական
նախորդ տեղապահ Տ. Պրիտակիս
վարդապետ Ներկարարեան՝ եւ
րեքշաբթի մայրաքաղաքս եւ
երեսուրդէ:
— Սէրպիթ Թուրք լրագրի
գործ է հետեւեալին. — «Թու-
սական Նովոյէ վերմիա ու Սիլիկի
լրագրի կը գտնուաւ թէ՛ Պա-
թուի Հայերը ոսանգութիւններ
լինեն Ռուսիոյ կառավարութեան
սեպական գեներներու վրայ
կեղծ քաղաքներ ցուցնելով երե-
կանայական անձանց կողմէ, ու
նոքա այդ գեներներն իրենց թո-
ղած են եղեր: Սոյն լրագրի
խորհուրդ կուտան կառավարու-
թեան, եւ առաւ Հայոց ձեռք
գտնուած բոլոր գեներները...»
Երեւալ լրագրի, առաջին ան-
գամ չէ որ չարախօսութիւն կը
նեն Հայոց համար: Բայց լինի
կարծեր որ Ռուսիոյ կառավարու-
թիւնը կարեւորութիւն տալ իրենց
գործին, եւ բռնաբարութիւն Հայոց
սեպականութեան իրաւունքը:
— Իլմիլի Մարտիկոսի վար-
ժարանի մէջ գիւրդային ձրի գա-
սարան մը հաստատուեք է՝ ցե-
րեկները գործով զբաղեալ ան-

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ազատ. Սուլթանը՝ Երկու
ձև և գեղեցիկ վայելույթ մը (Քաշ-
թան) ընծայ գրեթե Գերմանիայի դա-
հաժառանգին ։

— Անտառային նահանգացիները՝
տափառնալից հրամայեցաւ
վճարել թուրքիոյ մէջ ապահա-
ված թուրքիոյ ու բարեկարգութիւնը
կատարելագործելու համար գրեթե
ուսած պաշտօնէից ամբողջական
ու անոնց յաւելածները ։

— Բարձր. Մեծ Եղբայրն,
գաղութական արտաքին ու ներքին
գործոց նախարարը, պետական
խորհրդոյ նախագահն, հինգշաբ-
թի կայսերական պալատը գտնի
իրենց հետ ունենալով մեծեղբոր-
քանութեան ընդհանուր քարտու-
ղար Զեյնի պէյը ։

— Գերմանիայի կայսրը հեռա-
գրէր է Օղոստ. Սուլթանին թէ՛
ինքն անձամբ պիտի ըննէ Օսման-
եան կառավարութեան կողմանէ
գերմանական գործարանաց ու
պարտքերու գէշքերուն ու հրա-
նութեան լաւ ու ընտիր ըլլալն,
և Օղոստ. Սուլթանը գոհութեան
հետագիւր ուղղութիւն է կայսրը՝ այս
բարեկարգութեան համար ։

— Օղոստ. Սուլթանին կողմա-
նէ՛ք քանի մը բարձրատեսիլ
պաշտօնէից հինգշաբթի գիշեր
կայսերական պալատէն ըստ սովո-
րութեան, Զարին ի Լիվաթի գա-
լութեան ուղեւորու համար ։

— Երեսօրէնայի նախորդ կա-
ռավարը Իսթրաֆիկ Հագըր փա-
շայի համար՝ 3534 դրոշ հան-
գրտութեան ուրոյնեցաւ ։

— Սամաթի Յունացի մետաղա-
լիտն՝ որ մտաբեր վախճանեցաւ,
հետեւեալ գանձը թողած է 7
տարրակի մէջ. — 2994 օսման-
եան, 1002 անգլիական, 1323
գաղղիական ոսկի, 23 գրեթե,
2 և 1/2 արծաթական ոսկի, 969 արծաթ
մէճիտից, շատ մը աւտորական
ոսկիներ, և արեւելեան երկա-
թալոյ 23 բաժնեթուղթ Սամաց-
մէ դատ՝ երկու ականակուռ գա-
ւազան և քանի մը գիրք ։

— Իզմիրի նահանգի Էօսէմիշ
գաւառակի մէջ գիւղէն չորս պո-
տանիք մերձակայ անտառին մէջ
ղրօսնելու ատեն, կուրի բռնուեր,
և մէկը՝ 13 տարեկան՝ տարճա-
նակը միւսին վրայ (3 տարեկան)
պարպեր սպաններ է . . . Փոք-
րիկ սպանին ինքն ալ վերադա-
ռուր և բռնուեր է ։

— Մայրաքաղաքի ուսումնական
դեպտան Պ. Զէնովիէֆ՝ անցեալ
կիրակէ գիշեր Լիվաթի ուղեւո-
րեցաւ, ուր կը գտնուին Զարն ու
Զարուհին ։ Կը վերադառնայ ա-
ռաջիկայ ամսոյ սկիզբները ։

— Օղոստ. Սուլթանին խմբա-
րով որ ցորենին ու ալիւրին գի-
նենք հետգնեալ կը նուազին, հը-
րամայել է գեղջիկ հացին գինը ։

— Թէրեֆէմանը-Հագիդաթ կը
ժանուցանէ թէ՛ Պարսից Շահը
տակալին Թէհրան չհասած, հե-
ռագրով հրամայել է որ Սարգա-
տականի նահանգի պարսիկ վար-
ժարանաց մէջ գործեալ պարսիկ-
բէնի հետ թուրքերէն լեզուն ալ
ուսուցանեն, որպէս յառաջագոյն
կ'ուսուցանեն, և ժամանակէ մ'ի
վեր գաղափարացած էին ։

— Երկու հրեայ վաճառականը՝

Իզմիրէ Պարսիկացի երթալու ա-
տեն չորս մահմեդականներէ ըս-
պանուեր, և սպանիչը բռնուեր
են ։

— Վաթիկի Պապը գիւղի մէջ՝
Եղբայր Կարապետ, 75 տարեկան,
անցեալ կիրակէ գիշեր լամպարը
ձեռքը յանկարծ ինկեր մեռեր է,
և լամպարը քարին վրայ կտրե-
լով՝ ինկէն գաւազան ու ոտքը
բէշ մը այլեր են ։

— Բիւրջէրինի կառավարին ի
պաշտօնէ ծանուցել է թէ՛ իմաց-
ուելով որ 100ին չափ Լամպի առ-
պատեղք Բիւրջէրինէ 4 ժամու
ճանապարհ հեռի Բիւրջէրինայի
գիւղերուն վրայ յարձակելու են,
ժանտարմա ու զինուոր գրեթե
են 3 ժամու չափ կուտելով ապա-
տակաց երեքն սպանուցան, կու-
ղապառնանք ամբողջովն առնուե-
ցան, իսկ միւս ապառառիք՝ անձ-
րեւին ու մշուշին չնորհիւ՝ յաջ-
ղեցան փախչիլ ապստամբի իրենց
տեղերը՝ Միթիան ու Խաչըն ։

— Կայսերական հրամանաւ՝
Սուլթան Էֆէնդիին ու ընկերա-
յուն վախճանակալ արտօնութեան
տրուեցաւ, պայմանագրութեան
(գօնթիւթ) թուղթը ապելու
համար, պայմանաւ որ ամէն տա-
րի 300 հազար դրշ վճարեն կա-
ռավարութեան, 100ին Կը տան
օսմանեան անկիւնային, և կալ-
ուածատեարք ամէն տարի նորու-
ղեն պայմանագրութեան թուղ-
թերն, որոնք մինչև ցարդ այս
կամ՝ այն ապարանի մէջ կը պա-
րտաւորեն ։

— Այս անգամ ալ 160 կրե-
տացի մահմեդականք Իզմիր հա-
մար են ։ Որպէսզէն Իզմիրի յար-
մար տեղերը խրճիթներ շինել
կրետացի մահմեդական գաղթա-
կանաց համար ։

— Երկուցի նախարարութեան
բոլոր պաշտօնէից՝ իրենց մէկմէկ
ամբողջակը նուրբեր են Հիւսիս
Երկրի միջին շինութեան ծախսոց
համար ։

— Զէյթունի գաւառակի ե-
րեք մահմեդական գիւղերէից մէջ՝
մէկմէկ միլիթ ու վարժոց շինուեր
է ։

— Գաւազնի միլիթ ընկերներէն
Արիֆ անուն անձն՝ մահմեդ, և
կրեթ Զէյնիյ՝ տաճարական տա-
ժանակի բռնաբարութեան դա-
տապարանցան, հաստատուելով
որ ուղանա՞ծ են իրենց Սիւլէ ա-
նուն թուրք ։

— Ապահովութեան անտուկի
(Էմիլիէթ տնտեսքը) համարակալ
Էլիէֆ՝ վեցամսայ բերդաբնակ-
ութեան, մշտնջողոր ատիճանա-
ղըրկութեան ու պաշտօնագրիւ-
թեան, և խորագրութեանիւ իւ-
րացուցած 6700 իրայի կրկնա-
պատկին ու գաղութական ծախսոց
վճարման, իսկ նոյն անտուկի գոր-
ծառութեանց մէջ խորագրութեան
թեմաթ վարժարանի վեց-
ամսայ, ու Ալիքան՝ եւսման
բանաբարութեան գաղութարե-
ցան ։

— Թէրեֆէմանի տաճարոցի
ժողովրդական ամբարն՝ անցեալ չա-
բաթ օր այլեւացեալ եղբւր է բոլոր
տաճարներով Պահապանը՝ ծե-
րանի մահմեդական մը՝ ծանրա-
պէս վնասուեր է բացերէն ։ Մեծ
է վնասը ։

Պահապան, Ասիական և Պահապան
— Երկրորդ ատիճանի Մէճիտից՝
Պահապան երեւելիներէն խորագր-
աւ Ապու իւլ Ճէպպար պէյի՝ — Ա-
ռաջին ատիճանի Օսմանից՝ Սերպիոյ
նախարարակաւ և արտաքին գործոց
նախարար Մ. Սըքաւ Երմանովիչի,
և Երմանովիչի ատիճանի Մէճիտից՝ միւս
նախարարաց ։ — Երրորդ ատիճանի
Շէֆազաթ պատուանշան՝ Սերպիոյ
թագուհու այստուակալ օրիորդ Բէթ-
րովիչի՝ — Երրորդ ատիճանի Մէճի-
տից պատուանշան՝ մայրաքաղաքի
ուսումնական հրապարակարանի թարգմա-
նէրէն Մամեան Պետրոս Էֆէնդիին ։
Երկրորդ ատիճանի Մէճիտից՝ Բ.
Դրան խորագրակցութեան անկիւն
առաջին Միւսիյի (սրբազրիչ) Ապրո
Հրանդ պէյի՝ — Վառայ նահանգի
Ատէլէֆալ գաւառակի գաղմագմա-
թիւնը՝ Միւսիյի վարժարանի չըջնա-
ւարաններէն Մամեան Նէտիֆ Էֆէն-
տիին, որ Գոնեայի նահանգին մէջ կը
հրահանգուէր ։ — Զորքոյ ատիճանի
Օսմանից՝ Հուսեյնի գիւղանի անգամ-
ներէն Սահալ Էֆէնդիին ։ — Զորքոյ
ատիճանի Մէճիտից՝ Փարիզի օսմա-
նեան դեպտանտան պատուակալ քա-
տալար Գարաքէհաւ Լեւոն պէյի ։
Երկրորդ ատիճանի Մէճիտից՝ մաք-
սային խորհրդոյ գլխաւոր քարտուղար
Ալի պէյի ։ — Լեյազաթ ոսկի ճա-
ղաքաւ՝ Պոլսոյ նահանգի տոմարակալ
Սիւլէյման պէյի ։ — Նիկիտ գաղափ-
կառավարիչ անուանեցաւ՝ Համա գա-
ւառի կառավարիչ Խալիլ պէյ, որուն
յաջորդեց Ֆիլիպի կառավարիչ Մահ-
մաւ փաշա ։ — Պիթիւի Բրազիլի
գաղափարի գաղմագմալ կորդեցաւ Միւ-
քից վարժարանի չըջնաւարաններէն
Ճէֆաթ պէյ, որ Հալէպի մէջ կը հրա-
հանգուէր ։

Գ. Բ. Ա. Մ. Ա. Ս. Ն.	
Կ. Պոլիս, 21 Հոկտեմբեր 1900	
Օսմանեան Բոսնիոյ	24-16
Բուլղարի Երկրորդ Գրանդ	109-25
Թրակի	1. 0. 650
Օսմանեան իրաւ 100 դրոշէն	
Մէճիտից	107-36
Մէթիլի	98-30
Հինգից	102-75
Վեցից	103-1/2
Բուլղարի Երկրորդ	8-62
Բուլղարի Բուլ	90-
Գաղղիական իրա	87-22
Անգլիական	110-6
Գրմից	51-7

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Զինատանի խնդրոյ վրայ հա-
կասական լուրերը կը շարունակ-
ուին ։ Կարելի չէ հրատարակել
թէ՛ աղբորութեանց մէջ կատարեալ
համաճայնութիւն հաստատուած
է, և Զինատանի կատարեալ ան-
կեղծութեամբ կը վարուի ։ Տէրու-
թեանց նշանակած գլխաւոր ոճրա-
գործաց միոյն համար կ'ըստ թէ՛
ինքնինքն թուեալորած է, ուրիշ-
ներու համար լուր կը տրուի թէ՛
ընական մահաւաճ մեռած են ։
Զինաց կայսրուհին երբեմն իր
ժանր հիւանդ կը հոգակուի, և
երբեմն այնպէս թէ՛ հրամաններ
կը հանէ բնիկ քրիստոնեաները և
օտարականները ջարդելու համար ։
Վերջապէս տակալին ուղարկուե-
լէ՛ որոշ տեղեկութիւն տոմարա-
համար ։

— Գերմանիոյ մէջ՝ հռչակաւոր
մարաշախա կոմի Միլիթընի ծննդ-
եան 100րդ տարեդարձի հանդէ-
սը կատարուեցաւ, և կայսրը ա-
նոր գաղմագման վրայ գտնուեց
պատի մը գնել տալու ։

— Գերմանիոյ մէջ մինչև ցարդ
700 հազար ֆրանք հաւաքուած

է՛ Զինատանի գաղմագմալ գերմա-
նական զօրաց համար ։

— Սերպիոյ ներքին գործոց
նախարարութիւնը՝ լրագրաց հա-
մար նախորդ նախարարութեան
որոշած խտտութիւնները շնորհ
օրինական ծրագիր մը կը պա-
րաստէ ։

— Պարսիկատանի երեւելի ըն-
տանիքներէն քանի մը երկտա-
սարդներ՝ Պետրպուրի գացեր են
համալսարանին մէջ ուսանելու հա-
մար ։

— Նիւ Եորքի մէջ ստակայի հըր-
դէ՛ք մը պատահելով՝ 200 հոգի
բացերուն զոհ եղեր են, և 1 1/2 մի-
լիոն սուլարի վնաս ։

— Փարիզի Արուստահանդի-
սին վիճակահանութեան առաջին
պարգէնը՝ 300 հազար ֆրանք՝
կալուածատէր մը շահեր է, որ
յառաջագոյն նպարտվածաւ է ե-
ղեր ։

— Պարսից Շահն որոշել է՝
բարձրատեսիլ անձանց զաւակ-
ներէն 20 երկտասարգ Պէրլին
գրեթե իրենց ուսումն կատարեալ-
գործելու համար ։

— Սպանիոյ կառավարութիւն-
նը՝ այս օրերս շատ մարդ ձեր-
բակալել է գաղափարաց մէջ իր
խաղաղար ։

— Ռուսիոյ Պոլսոյ գիւղի
մէջ անկարգութիւններ եղեր են՝
պարզի նոր արդ պատճառաւ, և
տեղեւոյ գերքաղաքապետը կաթ-
ուածահար մեռեր է ։

— Գերմանիոյ նորընտիր նա-
խարարակալ կոմի Պիւլովի ամու-
սին տիկինն՝ նոյն ինքն կիցնոմ
կայսեր կողմանէ առ ինքն ուղ-
եալ շնորհաւորական հեռագրէն
խնայել է նախ՝ Կոմիին ի նախա-
րարագրութեան կոչուիլն ։

— Անգլիոյ գահաժառանգ
կալէֆի իշխանը Փարիզ գացեր է՝
ի տես Արուստահանդիսին ։ Հո-
լանդացի թագուհին ալ այս օրերս
Փարիզ կ'երթայ մօրը հետ, Ար-
ուստահանդէսը տեսնելու, և
անտի իւր օժտին համար ընտիր
բաներ գնելու համար ։

— Անգլիոյ նախարարակալ
Լորա Սալիսբուրի՝ որ միանգամայն
արտաքին գործոց նախարարու-
թեան պաշտօնը կը վարէր, հրա-
ժարեցաւ, և արտաքին գործոց
նախարարութիւնը ուրիշ մը
յանձնաւեցաւ ։

— Անգլիոյ կառավարութիւնը
տակալին կըղապի Հարաւային
Սիւրիկէի խնդրով ։ Թրանսիլլի
նախագահը թէպէտ մեկնած է
երկրէն, բայց Օրանիոյ գեւա կը
մնայ, ուրիշ քաղաք մը իբրեւ մայ-
րաքաղաք Օրանի կը հռչակէ,
և ունի իւր հրամաններ 10000
է աւելի Պօլս, որ աստ անգ կը
գիւմադրեն անգլիացոց ։

— Անգլիոյ հետ թրանսիլլի
միացման հանգէսը մեծ չքով կա-
տարուեր է Բրէյթօրիայի մէջ Բո-
լոր մեծ շէնքերը բոլորակնալով
զարդարուեր, և զինուոր անոնց
առջեւէն անցեր են ։ Միւս կող-
մանէ Պօլսից գեւա աստ անգ կը
չարունակեն մանաւոր գիւմա-
դարութիւններ ընել անգլիացոց, և
օրհասական ձիւղեր կը թափեն ։

— Զինատանի խնդրոյ վրայ հա-
կասական լուրերը կը շարունակ-
ուին ։ Կարելի չէ հրատարակել
թէ՛ աղբորութեանց մէջ կատարեալ
համաճայնութիւն հաստատուած
է, և Զինատանի կատարեալ ան-
կեղծութեամբ կը վարուի ։ Տէրու-
թեանց նշանակած գլխաւոր ոճրա-
գործաց միոյն համար կ'ըստ թէ՛
ինքնինքն թուեալորած է, ուրիշ-
ներու համար լուր կը տրուի թէ՛
ընական մահաւաճ մեռած են ։
Զինաց կայսրուհին երբեմն իր
ժանր հիւանդ կը հոգակուի, և
երբեմն այնպէս թէ՛ հրամաններ
կը հանէ բնիկ քրիստոնեաները և
օտարականները ջարդելու համար ։
Վերջապէս տակալին ուղարկուե-
լէ՛ որոշ տեղեկութիւն տոմարա-
համար ։

— Գերմանիոյ մէջ մինչև ցարդ
700 հազար ֆրանք հաւաքուած

